

Öğretmenlerin Okul Kültürü Algıları: Nitel Bir Araştırma

Teachers' Perceptions of School Culture: A Qualitative Study

ÖZET

Araştırmanın temel amacı öğretmenlerin okul kültürü algılarını belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden durum araştırması şeklinde tasarlanmıştır. Çalışma grubunu 11 öğretmen oluşturmakta olup, katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama süreci katılımcıların uygunluk durumlarına göre yüz yüze yapılmıştır. Toplanan verilerden uygun tema ve kategoriler oluşturulmuş uygun kodlamalarla içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin okul kültürü algıları üç grupta toplanmaktadır: %27'si okul kültürünün var olduğunu ifade ederken, %36'sı zayıf veya sürekli olmadığını belirtmiş ve %36'sı ise okul kültürünün olmadığını bildirmiştir. Ortak değerler, iş birliği ve yardımlaşma, etik kurallar ve okul kuralları ve törenler gibi dört tema altında toplanan değerler, iyi bir okul kültürünü oluşturmak için önemlidir. Katılımcılar, insan ilişkileri ve dayanışma, demokrasi ve iş birliği, planlama ve gelişim gibi temalar altında iyi bir okul kültürünün özelliklerini vurgulamışlardır. Ayrıca, %55'inin sembol veya logosu olan okulların bulunduğu, %64'ünün sembol veya logonun okullar için gerekliliğine inandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul, Kültür, Okul Kültürü, Örgüt Kültürü, Öğretmen

ABSTRACT

The main purpose of the research is to determine teachers' perceptions of school culture. The research was designed as a case study from qualitative research methods and techniques. The study group consisted of 11 teachers and the participants were determined by purposive sampling method. Semi-structured interview technique was used in this study. The data collection process was conducted face-to-face according to the availability of the participants. Appropriate themes and categories were created from the collected data and content analysis was performed with appropriate coding. According to the results of the research, teachers' perceptions of school culture are categorized into three groups: 27% stated that school culture exists, 36% stated that it is weak or not continuous, and 36% stated that school culture does not exist. Values gathered under four themes such as common values, cooperation and solidarity, ethical rules and school rules and ceremonies are important for creating a good school culture. Participants emphasized the characteristics of a good school culture under the themes of human relations and solidarity, democracy and cooperation, planning and development. It was also found that 55% of the participants had schools with symbols or logos and 64% of them believed that symbols or logos were necessary for schools.

Keywords: School, Culture, School Culture, Organizational Culture, Teacher

GİRİŞ

İnsanlar, toplum olarak bilinen bir örgütün üyeleri olarak çeşitli ortak amaçlar için bir araya gelirler. Toplumsal çeşitliliğin artmasına bağlı olarak tüm dünyayı kapsayacak şekilde başka örgütler de kurulmaya başlanmıştır. Kültürel çeşitliliğin artması nedeniyle, toplumla bütünleşen kişilerin içinde yaşadıkları kültüre uygun değerleri edinmeleri için insan merkezli bir kurum olan okula devam etmeleri artık elzemdir. Eğitim, insanlara arzu edilen davranış değişikliklerini aşılama amaçları. Okullar, bu amacı gerçekleştirmek için bir araya gelen grupların en önemlisidir (Çelikten, 2008). Her okul aynı amaca hizmet eder, ancak hepsinin kendine özgü örgütsel kültürleri vardır. Eğitimin sürekli bir büyüme ve yenilik sürecinden geçmesi nedeniyle, eğitimcilerin uygulamalarını zamanın taleplerine uyarlamaları çok önemlidir. Eğitim hızının gerisinde kalmamak için okuldaki herkes beceri ve bilgilerini güncel tutmalıdır. İnsanlar kendilerini ilgili öğrencilerden oluşan bir topluluk olarak sunmalı ve bu topluluğun üyeleri evrensel standartlara ayak uydurmalıdır. Okullar aynı zamanda insanların belirli bir kültür geliştirmesini de garanti eder. Değişimin etkisiyle tüm organizasyon okulun hedeflerinin arkasında birleşir ve bu hedefler doğrultusunda çalışmaya başlar. Bir okulun kendine özgü kültürünü oluşturmasının bir yolu da üstlendiği eğitim girişimleridir. Çeşitli eğitim tarzları ve girişimleri olan okullar daha küresel bir kültüre sahip olacaktır. Okullar, okul kültürlerinin etkililiğini ve uygunluğunu sürekli olarak değerlendirmelidir (Gülova ve Demirsoy, 2012). Örgütte insani değerlerin sunulma derecesi, okul olarak bilinen bu kurumun devam edip edemeyeceğini, devam edip edemeyeceğini ve başarılı olup olmayacağını belirler. Okul örgütü, veliler, öğretmenler, yöneticiler ve öğrenciler de dahil olmak üzere çok sayıda insandan oluşur. Bu örgütün kültürü, çalışanlarının becerilerinden, inançlarından ve değerlerinden etkilenir. Bu şekillenmenin gerçekleşmesi için zaman ve örgüt üyeleri arasındaki etkileşimler

Kübra Pandul Ocaklı ¹
Zeynep Gökalp Kars ²
Fatma Açar Üstündağ ³
Bayram Atmaca ⁴

How to Cite This Article

Pandul Ocaklı, K., Gökalp Kars, Z., Açar Üstündağ, F. & Atmaca, B. (2023). "Öğretmenlerin Okul Kültürü Algıları: Nitel Bir Araştırma", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:50; pp:2920-2930. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.70708>

Arrival: 17 May 2023

Published: 30 June 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

gereklidir (Eren, 2004). Kurum kültürü oluşturulduktan sonra bunun sürdürülmesi çok önemlidir. Öğrenilen bu değerleri bünyeye katarak ve uygun hale getirerek yeni çalışanlara aktarmak suretiyle kurum kültürünün devamını sağlamak mümkündür. Bu özellik, şirketin öğrenen ve öğreten bir kurum olduğunu açıkça ortaya koyar. Eğitim ortamlarının kendine güvenen, özerk ve yaratıcı insanlar yetiştirmedeki önemini farkına varılması sonucunda insan merkezli, eşitlikçi ve yeteneklere özel eğitim ortamları oluşturulmuştur. Öncelikle, kurumsal ortakların yardımıyla okul kültürü bu özelliklerle uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır. Geleneksel okul modelinden insan merkezli okul modeline geçiş de bu sürecin bir parçası olarak görülebilir. Çalışma incelendiğinde, okul ikliminin öğrenmeye elverişli bir atmosferin teşvik edilmesinde, hedeflerin gerçekleştirilmesinde ve tüm öğrencilerin başarı ve mutluluğunun sağlanmasında önemli bir rol oynadığı açıktır (Avcı, 2016). Lider, okulun normlarını, sembollerini, inançlarını, ideallerini, törenlerini, kahramanlarını ve kahramanlarını geliştirmek, uygulamak ve sürdürmekten sorumludur. Bunun nedeni, okulun vizyon ve amacının başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için okul kültürünün müdür tarafından kabul edilmesi gerektiğidir (Bush, 2003). Okul müdürünün okuldaki sorumluluğu, okul kültürünün değerini anlamak ve ondan mümkün olan en iyi şekilde yararlanmaktır. Öte yandan, okul üyelerinin rolleri, örgütsel bütünleşmeyi sağlamak ve sirkülasyonu devam ettirmek için okul örgütünü sevmek, benimsemek ve bu duyguları örgütün diğer üyelerine aktarmaktır.

Okul topluluğu, okul kültürünü oluşturan normları, değerleri, inançları, törenleri, ritüelleri, gelenekleri ve mitleri değiştirme gücüne sahiptir (Bilgin, 2018). Bir okulun kültürünü oluşturan değerler, gelenekler ve davranışlar zaman içinde kökleşir ve o kurumun kültürünü oluşturur. Okulun içinde bulunduğu toplumun kültürünün okul üzerinde etkisi vardır, ancak aynı zamanda okulun bir sonucu olarak da değişir. Yeni bir eğitmen, okulun kültürüne dikkat ederek onu anlamaya çalışır. Daha sonra bu kültürü ikinci doğa olarak benimser ve tamamen entegre olur. Bu durum okuldaki fiili ve operasyonel süreçleri etkileyebilir (MEB, 2009). Okullar, belirli bir yaş grubundaki insanların örgün eğitim programlarına dayalı olarak belirli sürelerde eğitim aldıkları mekânlardır. Okullar ve kişiler birbirine benzer. Hepsinin birbirinin aynısı gibi görünse de hiçbirinin aynısı değildir. Fiziki yapıları, binaları ve personeli aynı olsa bile her okul, öğrencileri, öğretmenleri, personeli, atmosferi, kültürü ve ilişkileri açısından diğerlerinden farklıdır. Okullar toplumun kültürünü şekillendiren kurumlardır. Her okulun kendine özgü bir kültürü vardır. Öğretmenler, öğrenciler, okul personelinin diğer üyeleri, veliler, alışkanlıklar, inançlar ve yargıların hepsi kültüre katkıda bulunur. Öğrencilerin davranışları ve akademik performansları okul kültüründen etkilenir.

İnsanlar eğitim ortamında kendi fikirlerini dayatırlar. Herhangi bir şeyi paylaşırsalar bile iki okul birbirine benzemez (İtil, 2007). Pawlas (1997) okul kültürünü altı alt boyuta ayırmış ve güçlü ve başarılı olması için değerler, mizah, anlatı, sosyal ağlar, ritüeller, törenler ve akran iletişiminin mükemmel olması gerektiğinin altını çizmiştir. Okul kültürü ilkeleri genellikle kodifiye edilmemiştir. Bu ideallerin geliştirilmesinde öğretmen ve öğrencilere yönetim yardımcı olur. Mizah, insanların mutluluk hissini artırır ve herkesin okula bağlılığını artırır. Diğer kurumlarda olduğu gibi okullarda da tarihi şahsiyetler arasında geçen hikayeler paylaşılır. İnsanlar bu masallarla eğlenir ve eğitilir (Bilgin, 2018). Bu ideallerin geliştirilmesinde öğretmen ve öğrencilere yönetim tarafından yardımcı olunur. Okuldaki herkes kuruma daha bağlı hale gelir ve mizah sayesinde daha mutlu olur. Okullar, diğer tüm kurumlar gibi geçmişten günümüze, kişiler arası pek çok hikâyeyi paylaşır. Okul yönetimindeki kişiler bu masallardan etkilenir, bilgilenir ve ilham alırlar (Özdemir, 2006). Güçlü iletişim, sınıflarda kendiliğinden oluşan kişiler arası bağlantıların çeşitliliği ile sağlanır. Emekli olan ya da başka bir kuruma geçen bir öğretmen için düzenlenecek bir tören nedeniyle okullardaki insanlar daha fazla etkileşime girebilir. Daha etkili etkileşim içinde olan öğretmenler birbirlerine yardımcı olurlar. Daha fazla konuşma ve bilgi paylaşımında bulunurlar. Bu da yeni ve güncel bilgilere ulaşma hızını artırır. Tüm bunlar okulun etkinliğine ve gücüne katkıda bulunur. Birlikte çalışmak okulu diğer kurumlardan daha iyi performans göstermeye bir adım daha yaklaştırmıştır (Bilgin, 2018). Personelin dış görünüşü, kullandığı dil, öğretim yöntemleri ve diğer pek çok faktör okulun kültürünü etkilemektedir. İnsanlar engellerin üstesinden geldiklerinde ve sorunları çözdüklerinde, kültür olarak bilinen görünmeyen bir yüze bürünen normlar, değerler, inançlar, gelenekler ve ritüeller yaratırlar. Okul toplumundaki bireyler, nasıl hissetmeleri ve düşünmeleri gerektiği doğrultusunda bu fark edilmeyen yüz ya da kültür tarafından şekillendirilir. Bu sayede öğrencileri bir araya getirir ve okulun uzmanlaşmasına yardımcı olur. Pozitif kültür, bu tür bir okulu benzersiz kılan şeydir. İnsanlar iş yerinde mutludur ve kahkaha, keyif ve başarı yaygındır. Emek verme arzusu vardır. Öte yandan, bazı okullar zehirli bir kültüre sahiptir. Bu okullarda memnuniyetsizlik oldukça yaygındır. İnsanlar yaptıkları işten gurur duymazlar ve adanmışlık yoktur. İsteksizlik ve bıkkınlık mevcuttur. Dolayısıyla mutluluk eksiktir (Deal & Peterson, 1998). Okulun özellikleri ve karakteri kültürü tarafından tanımlanır. Bunun nedeni, okul kültürünün kalıcı geleneklerin, inançların ve değerlerin ayrıntılı örneklerini sunmasıdır.

Güçlü okul kültürüne sahip eğitim kurumlarında örgüt üyeleri ortak değerler ve hedefler etrafında bir araya gelebilir. Esnek ve yeniliğe açık sağlam bir okul kültürü inşa etmek isteyen yöneticiler, öncelikle kurumlarında var olan kültürü değerlendirmeli ve anlamaya çalışmalıdır (Çelikten, 2008). Örgüt içinde eğitim hizmeti verenlerin, eğitim hizmeti alanların ve idari personelin alt kültürleri birbirleriyle etkileşim içinde olduğundan, eğitim örgütlerinde örgüt kültürü bu etkileşimin bir sonucudur (Yılmaz ve Ouz, 2005). Sonuç olarak, okullarda nasıl bir okul kültürünün var olduğu ve bu kültürün nasıl algılandığı önemli bir konudur.

Bu bilgiler karşısında araştırmının temel amacı öğretmenlerin okul kültürü algılarını belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Öğretmenler okul kültürü hakkında ne düşünmektedirler?
2. Öğretmenlerin görüşlerine göre okldaki ortak değerler nelerdir?
3. Öğretmenler okul logosu hakkında ne düşünmektedir?
4. Öğretmenlere göre iyi bir okul kültürünün özellikleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden durum araştırması şeklinde tasarlanmıştır. Nitel Araştırma; sosyal gerçekliğin ve insanların davranışlarının arkasındaki nedenlerin anlaşılmasına çalışıldığı ve görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı araştırmalardır. Bu araştırmalar belirli bir olay ve durumla ilgili gerçekleştirilmektedir. Araştırmacı, katılımcı bir gözlemci olarak ortama girer; kim, neden, nasıl gibi sorulara cevap bulmaya, olguların ve insan davranışlarının arkasında saklı nedenleri keşfetmeye çalışır. Bu araştırma yönteminde sonuçla değil daha çok süreçle ilgilenilir (Gürbüz ve Şahin, 2018).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 11 öğretmen oluşturmada olup, katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Olasılıksız, rastgele olmayan örnekleme stratejisine amaçlı örnekleme denir. Çalışmanın hedeflerine uygun olarak bol miktarda bilgi içeren senaryoların seçilmesiyle, amaçlı örnekleme derinlemesine araştırma yapılmasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Belirlenen gerekliliklere uyan veya belirli özelliklere sahip bir veya daha fazla özel durumun incelenmesi amaçlandığında seçilir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya pek çok katkısı bulunmaktadır. Konuya ilişkin sorular öncesinde araştırmacı tarafından hazırlanmış olup katılımcılı ile yapılan görüşmenin akışına göre soru formatında olmayan sorularda sonrasında eklenebilir, katılımcıya sorulabilir. Böylelikle konuya ilişkin soru çeşitliliğinin olması konu hakkında daha çok bilgi edinilmesine yarar sağlayacaktır (Neuman, 2006). Bu görüşme tekniği ile araştırmının asıl amacından sapmayacak bir şekilde araştırmada yer alan katılımcıların sağlığını sosyal belirleyicilerine yönelik olarak tutum ve deneyimini detaylı bir biçimde ele almak hedeflenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmenin pek çok olumlu yanı bulunmaktadır. Hem görüşmecinin hem de katılımcının karşılıklı olarak inşa ettiği bir süreçtir. Bu süreç içerisinde hem katılımcı hem de görüşmeci aktiftir bir konumdadır. Böylelikle karşılıklı bir süreç içerisinde gerçekleşir (Kümbetoğlu, 2019).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama süreci katılımcıların uygunluk durumlarına göre yüz yüze yapılmıştır. Görüşmeye dahil olan katılımcıların tamamından ses kaydını kabul etmemesi üzerine düşüncelerini yazıya aktarmaları istenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin süresi katılımcıdan katılımcıya değişiklik göstermiş olup 15 dakika ile 50 dakika arasında değişmiştir. Çalışma için toplamda 11 katılımcı araştırmaya katılmıştır. Bunun sonucunda ise toplanan verilerden uygun tema ve kategoriler oluşturulmuş uygun kodlamalarla içerik analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Aşağıdaki Tablo 1'de araştırmının katılımcılarının demografik özelliklerine ilişkin ayrıntılar yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

No	Cinsiyet	Branşı	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	Okul Öncesi Öğretmeni	43	16	Lisans
K2	Kadın	Okul Öncesi Öğretmeni	33	11	Lisans
K3	Kadın	Özel Eğitim Öğretmeni	40	10	Lisans
K4	Kadın	Özel Eğitim Öğretmeni	31	2	Lisans
K5	Kadın	Sınıf Öğretmeni	50	26	Lisans
K6	Kadın	Sınıf Öğretmeni	51	25	Lisans
K7	Kadın	Sınıf Öğretmeni	47	27	Lisans
K8	Kadın	Sınıf Öğretmeni	45	21	Lisans
K9	Kadın	Sınıf Öğretmeni	55	34	Lisans
K10	Erkek	Sınıf Öğretmeni	40	20	Lisans
K11	Kadın	Sınıf Öğretmeni	50	25	Lisans

Tablo 1'de verilen katılımcıların profili incelendiğinde, cinsiyet bakımından çalışmada 10 kadın 1 erkek öğretmen olduğu görülmüştür. Branşları bakımından çalışmada 7 Sınıf Öğretmeni, 2 Okul Öncesi Öğretmeni ve 2 de Özel Eğitim Öğretmeni yer almıştır. Yaşları bakımından katılımcıların genel olarak 31-55 yaş aralığında olduğu

belirlenmiştir. Kıdem süreleri bakımından ise en az 2 yıl, en fazla 34 yıllık kıdeme sahip öğretmenler çalışmada yer almıştır. Eğitim durumları incelendiğinde ise katılımcıların tamamı lisans mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada yer alan öğretmenlere öğretmenlerin okul kültürü algılarına yönelik görüşlerinin tespit edilmesine yönelik dört soru yöneltilmiştir. Öğretmenlere yöneltilen sorular:

- ✓ Görev yaptığınız okulun kültürü hakkında ne düşünüyorsunuz? Okulunda okul kültürü var mı? Sizce bu kültür nedir? Açıklayınız?
- ✓ Okulunuzdaki ortak değerler nelerdir? Bu değerlere ait görüşlerinizi açıklayınız?
- ✓ Okulunuzun bir sembolü/logosu var mı? Bunlarla ilgili görüşleriniz nelerdir? Mutlaka bir logo/sembol olmalı mı? Bu sizin için neyi ifade ediyor?
- ✓ Sizce iyi bir okul kültürünün özellikleri nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerinden görüşlerinden elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara ilişkin tema ve kodlara bu bölümde yer verilmiştir.

Katılımcıların Okul Kültürü Hakkındaki Düşünceleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Görev yaptığınız okulun kültürü hakkında ne düşünüyorsunuz? Okulunda okul kültürü var mı? Sizce bu kültür nedir? Açıklayınız?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların Görev Yaptıkları Okullardaki Okul Kültürü Hakkındaki Düşünceleri

Görüşler	f	%	Katılımcılar
Evet okulumuzda okul kültürü var	3	27	K3,4,10
Okul kültürü var ama zayıf ya da sürekli değil	4	36	K7,8,9,11
Okul kültürü yok	4	36	K1,2,5,6
Toplam	11	100	

Tablo 2 incelendiğinde; katılımcıların görev yaptıkları okullardaki okul kültürü hakkındaki düşünceleri üç grupta toplandığı görülmektedir. Katılımcıların %27’si okullarında okul kültürü bulunduğunu ifade ederken, %36’sı okullarında okul kültürü olmakla birlikte bunun ya zayıf ya da sürekli olmadığını belirtmişler, %36’sı ise okullarında okul kültürü bulunmadığı yönünde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Okullarında okul kültürü bulunduğunu belirten katılımcılar bu konudaki görüşlerini; evet okulumuzda okul kültürü var, okulumuzda öğretmenlerin ve yöneticilerin, nasıl bir insan yetiştirmeyi hedeflemeleri, o insanın topluma nasıl katkıda bulunacağına ve bu insanı hangi eğitim ve öğretim uygulamalarıyla eğiteceklerine, belli zamanlarda yapılacak törenlere ve toplantılara, tüm öğretmenlerin özel günlerde bir araya gelmesine, okul aile birliğinin çalışmalarına ilişkin bir okul kültürü bulunmaktadır ve herkes, okul ve öğrenci için çalışarak iş birliğine önem vermektedir, şeklinde ifade etmişlerdir. Okullarında okul kültürü bulunduğunu belirten katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Evet var. Okulumuzda öğretmenlerin ve yöneticilerin; nasıl bir insan yetiştirmeyi hedeflemeleri, o insanın topluma nasıl katkıda bulunacağı ve bu insanı hangi eğitim ve öğretim uygulamalarıyla eğiteceklerini hedeflediklerini söylemek mümkün...” (K3)

“Okulumda belli bir okul kültürü var. Törenlerin, belli zamanda toplantıların yapılması, özel günlere tüm öğretmenlerin bir araya gelmesi okul kültürünün göstergesi Ayrıca okul aile birliğinin yaptığı çalışmalar.” (K4)

“Çalıştığım okulda okul kültürü vardır. Herkes okul ve öğrenci için çalışmakta olup iş birliğine önem vermektedir.” (K10)

Okulumuzda okul kültürü var ama zayıf ya da sürekli değil şeklinde görüş bildiren katılımcıların bu konudaki görüşleri; bir katılımcı, bu konudaki görüşünü öğretmenler kendi aralarında bu kültüre sahipler, fakat idari kadro ile iletişim tam kurulamamakta, şeklinde ifade ederken, bir başka katılımcı, okul kültürünün zaman zaman oluştuğunu, diğer bir katılımcı ise okul kültürünün oluşması için çalışanların beklentilerinin karşılanması gerektiğini, okulun tarih ve geleneklerinin okul kültürünü geliştirdiğini belirttikten sonra her gelen idarecinin kendine göre davrandığı için okul kültürünün süreklilik göstermediğini ifade etmiştir. Okullarında okul kültürü bulunduğunu fakat zayıf ya da sürekli olmadığını belirten katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Öğretmenler kendi aralarında bu kültüre sahipler. Fakat idari kadro ile bu iletişim tam kurulamamaktadır.” (K7)

“Zaman zaman evet.” (K8)

“Okul kültürünün oluşması için çalışanların beklentilerinin karşılanması gerekir. Okulun tarih ve gelenekleri okul kültürünü geliştirir. Her gelen idareci kendine göre davrandığı için okul kültürü süreklilik göstermemektedir.” (K11)

Okullarında okul kültürü bulunmadığını dile getiren katılımcıların bu konudaki görüşleri; bazı katılımcılar okul kültürü için birlik beraberlik ve iş birliğinin olması gerektiğini, okullarında okul kültüründen ziyade zümreler arası ve bireysel çıkarlar dâhilinde oluşan bir kültür olduğunu düşündüklerini ifade ederken bazı katılımcılar ise; okul kültürü yok, okul kültürünün oluşabilmesi için önceden planlanması ve bunun düzenli olarak uygulanıyor olması, ayrıca okulla ilişkisi olan tüm bireylerin aynı kültürü biliyor ve yaşatıyor olması ve herkesin birbiri ile iletişim halinde olması, idarecilerin bir kısım öğretmenle değil tüm öğretmenlerle çalışması gerektiğini aksi halde okul kültürünün oluşmasının zor olduğunu belirtmişlerdir. Okullarında kültürü bulunmadığını belirten katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Bence okul kültüründen ziyade zümre kültürü var. Zümreler arasında iş birliği hissediliyor.” (K1)

“Okul kültürü birlik beraberlik, iş birliği olması gerekir. Ancak çalıştığım okulda daha çok zümreler arası bir kültür ve bireysel çıkarlar dâhilince bir kültür olduğunu düşünüyorum.” (K2)

“İyi bir okul kültüründe herkesin birbiri ile iletişim halinde olması gerekir. İdarecilerin bir kısım öğretmenle değil, tüm öğretmenlerle aynı değerde çalışması gerekir yoksa okul kültürünün oluşması zordur.” (K5)

“Yok. Okul kültürünün oluşabilmesi için, önceden planlanması ve bunun düzenli olarak uygulanıyor olması gerekir. Ayrıca okulla ilişkisi olan tüm bireylerin aynı kültürü biliyor ve yaşatıyor olması gerekir.” (K6)

Okullardaki Ortak Değerler ve Bu Değerlere İlişkin Katılımcı Görüşleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Okulunuzdaki ortak değerler nelerdir? Bu değerlere ait görüşlerinizi açıklayınız?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcı öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Okullardaki Ortak Değerler ve Bu Değerlere İlişkin Katılımcı Görüşlerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
Eğitimle İlgili Ortak Değerler	Öğrencilere yardımlaşma ve dayanışma gibi insani değerleri kazandırmak	1	K11
	Öğrencilere gerekli ilgiyi göstermek	1	K10
	Öğrencileri hayata hazırlamak	1	K9
	Öğrencilerin akademik başarısının amaçlanması	1	K5
	Öğrencilerin hayata hazırlanmasının amaçlanması	1	K5
İş Birliği ve Yardımlaşmayla İlgili Ortak Değerler	İş birliği ve iletişime açıklık	1	K3
	Öğretmenlerin velilere ve öğrencilere karşı olumlu davranışlar sergilemesi	1	K1
	Sosyal yardımlaşma	1	K9
	Mesai arkadaşlarına gerekli ilgiyi göstermek	1	K10
Etik Kurallar ve Okul Kuralları ile İlgili Ortak Değerler	Okul bahçesinde top oynanmasının yasak olması	1	K4
	Okul kuralları	1	K7
	Dürüstlük ve sıkı çalışma	1	K3
	Kardeşlik duygularını geliştirmek	1	K9
	Öğretmenler arasındaki saygı ve sevgi bağı	1	K1
Törenler	Milli ve dini bayramlar	2	K8,9
	Kutlama yapılan özel günler	1	K7
	Tayini çıkan ya da kademe atlayan öğretmenler için kutlama yapılması	1	K4
	Yapılan etkinlikler	1	K7

Tablo 3 incelendiğinde; okullardaki ortak değerler ve bu değerlere ilişkin katılımcı görüşlerinin eğitimle ilgili ortak değerler, iş birliği ve yardımlaşmayla ilgili ortak değerler, etik kurallar ve okul kuralları ile ilgili ortak değerler, törenler olmak üzere dört tema altında toplandığı görülmektedir.

Eğitimle ilgili ortak değerler teması altında; öğrencilere yardımlaşma ve dayanışma gibi insani değerleri kazandırmak, öğrencilere gerekli ilgiyi göstermek, öğrencileri hayata hazırlamak, öğrencilerin akademik başarısının amaçlanması, öğrencilerin hayata hazırlanmasının amaçlanması isimli 5 adet kod bulunduğu,

İş birliği ve yardımlaşmayla ilgili ortak değerler teması altında; iş birliği ve iletişime açıklık, öğretmenlerin velilere ve öğrencilere karşı olumlu davranışlar sergilemesi, sosyal yardımlaşma, mesai arkadaşlarına gerekli ilgiyi göstermek isimli 4 adet kod bulunduğu,

Etik kurallar ve okul kuralları ile ilgili ortak değerler teması altında; okul bahçesinde top oynanmasının yasak olması, okul kuralları, dürüstlük ve sıkı çalışma, kardeşlik duygularını geliştirmek, öğretmenler arasındaki saygı ve sevgi bağı isimli 5 adet kod bulunduğu,

Törenler teması altında; milli ve dini bayramlar, kutlama yapılan özel günler, tayini çıkan ya da kademe atlayan öğretmenler için kutlama yapılması, yapılan etkinlikler isimli 4 adet kod bulunduğu,

Görülmektedir. Okullardaki ortak değerler ve bu değerlere ilişkin katılımcıların görüşleri aşağıya çıkartılmıştır;

“Öğretmenler arasında saygı ve sevgi bağı olduğu dışarıdan fark ediliyor. Velilere ve öğrencilere karşı olumlu davranışlar sergilediğini düşünüyorum.” (K1)

“Sevgi, saygı, iş birliği olması gerekir. Bu ortak değerler daha çok zümreler arasında var.” (K2)

“İş birliği, dürüstlük ve sıkı çalışma ve değerlere sahip çıkma. Herkes birbiriyle iletişim içinde olduğunda eğitime dair inançlar, değerler hedef ve eylemler çocuklara yayılacak ve paylaşılacaktır.” (K3)

“Okuldan ayrılan ya da mesleğinde kademe atlayan bir öğretmen varsa tüm öğretmenler bir araya gelerek kutlanır. Okul bahçesinde öğrencilerin top oynamasının yasak olması da ortak bir değerdir.” (K4)

“Okulumuzda sadece akademik başarı için değil, öğrencilerin hayata hazırlanması amaçlanmaktadır.” (K5)

“Adalet, sorumluluk, kararlılık, ahlak vb. değerlerin ortak anlayış ve uyum içerisinde olması gerekir. Ancak okulda öğrenci, öğretmen, idareci ve veli olarak bu değerlere çok da sahip çıktığını düşünmüyorum.” (K6)

“Okulda belirlenen tüm kurallar, kutlanan tüm özel günler, yapılan tüm etkinlikler vb. okulun ortak değerleridir.” (K7)

“Milli-dini bayramlara verilen önem.” (K8)

“Okulumuzdaki ortak değerler; sosyal yardımlaşma, milli bayramlara verilen önem, sorumluluk, öğrencileri hayata hazırlamak, kardeşlik duygularını geliştirmek.” (K9)

“Öğrenciye ve mesai arkadaşına gerekli ilgi ve alakayı yardımcı yapmak önemlidir.” (K10)

“Öğrencilerin derslerde yüksek başarı beklentisinden ziyade insani değerleri kazandırmak, yardımlaşma ve dayanışma motivasyonunu sağlamak.” (K11)

Okulların Sembol/Logo Belirlemesi ile İlgili Katılımcıların Görüşleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Okulunuzun bir sembolü/logosu var mı? Bunlarla ilgili görüşleriniz nelerdir? Mutlaka bir logo/sembol olmalı mı? Bu sizin için neyi ifade ediyor?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Okulların Sembol/Logo Belirlemesi ile İlgili Katılımcıların Görüşleri

Görüşler	f	%	Katılımcılar
Evet var ve olması gerekir	4	37	K1,7,8,9
Evet var, ama olması gerekmiyor	2	18	K5,10
Hayır yok, ama olması gerekir	3	27	K3,4,6
Hayır yok, ama olması gerekmiyor	2	18	K2,11
	11	100	

Tablo 4 incelendiğinde; okulların sembol/logo belirlemesi ile ilgili olarak katılımcıların %37’sinin “Evet var ve olması gerekir”, %18’inin “Evet var, ama olması gerekmiyor”, %27’sinin “Hayır yok, ama olması gerekir” ve %18’inin “Hayır yok, ama olması gerekmiyor” görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bu duruma göre; çalışmada yer alan okulların toplam (%37+%18) %55’inin sembol/logosu bulunmakta, %45’inin sembol/logosu bulunmamaktadır. Diğer taraftan katılımcıların toplam (%37+%27) %64’ü okulların bir sembol/logosunun olması gerektiğine, toplam (%18+%18) %36’sı ise sembol/logonun okullar için gerekli olmadığına inanmaktadırlar. Okulların sembol/logo belirlemesi ile ilgili katılımcıların görüşleri aşağıya çıkartılmıştır;

“Evet var. Olanı gerektiğini düşünüyorum. Aynı olanı paylaşan insanlar arasında birleştirici bir işaret (sembol) olmalı.” (K1)

“Klasik MEB logosu. Okul eşitliği sağlanmalı bence okulların özel logosu olmamalı.” (K2)

“Bence olmalı. Logo aslına kimliğimiz gibi olabilir. İlk izlenim yaratır. Vizyonunuzu yansıtır. Bilinirliğinizi arttırır. Kurumsal bir yer olduğunuzu anlatır. Kısacası sizi yansıtır.” (K3)

“Hayır yok. Evet olmalı. Bu bana belli bir gruba ait oluşumu ve ortak değere sahip olduğum bir grubun üyesi olduğumu anımsatıyor.” (K4)

“Evet var. Mutlaka logo olması gerekliliğine inanmıyorum. Okulun adı yeterlidir diye düşünüyorum.” (K5)

“Logo olabilir. Bu okulu temsil eder. Bir yarışma veya etkinlikte aidiyet duygusu verir.” (K6)

“Evet var. Sembol bir okulun kurum kültürü oluşturduğunu, ortak bir değeri olduğunu gösteren bir araçtır.” (K7)

“Evet. Sembol bir okul için önemli bir etikettir.” (K8)

“Okulumuzun bir logosu var. Tanıtım ve akılda kalması bakımından önemli olduğunu düşünüyorum.” (K9)

“Logomuz var. Ancak logoya gerek yok, okulun adı yeterlidir.” (K10)

“Okulun sembol, logoya gereksinimi yok.” (K11)

İyi Bir Okul Kültürünün Özellikleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve okul yöneticilerine yöneltilen “Sizce iyi bir okul kültürünün özellikleri nelerdir?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: İyi Bir Okul Kültürünün Özelliklerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
İnsan İlişkileri ve Dayanışma	İdareciler, öğretmenler, çalışanlar ve öğrenciler arasında güven, sevgi, saygı ve dayanışma bulunması	3	K1,2,11
	Kaliteli iletişim ve samimi diyalog	3	K8,9,11
	Dürüstlük	2	K5,9
	İdareciler, öğretmenler, çalışanlar ve öğrenciler büyük bir aile gibi olmalı	1	K1
	Öğrenci ve öğretmenin çıkarı düşünülmesi	1	K2
	Çalışanına değer verilen bir okul ortamı	1	K10
Demokrasi ve İş Birliği	İş birliği ve ekip çalışmasının bulunması	3	K5,9,11
	Ortak değerlerin olması ve bu değerlere tüm okul üyelerinin uyması	2	K4,6
	Çalışanlar arasında iyi bir etkileşim bulunması	2	K5,7
	Demokratik bir ortam bulunması	1	K3
	Okul idaresinin adaletli olması	1	K9
	Çözüm odaklı hareket	1	K11
Planlama ve Gelişim	Kurumun gelişmesi için kısa ve uzun vadeli planların bulunması	1	K6
	Teknoloji kullanımı ve öğrenme ortamının fiziksel olarak düzenlenmesi	1	K3
	Yeniliklere açık olmak	1	K6

Tablo 5 incelendiğinde; iyi bir okul kültürünün özelliklerinin neler olması gerektiğine ilişkin olarak katılımcıların dile getirdikleri görüşlerin insan ilişkileri ve dayanışma, demokrasi ve iş birliği, planlama ve gelişim olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir.

İnsan ilişkileri ve dayanışma teması altında idareciler, öğretmenler, çalışanlar ve öğrenciler arasında güven, sevgi, saygı ve dayanışma bulunması, kaliteli iletişim ve samimi diyalog, dürüstlük, idareciler, öğretmenler, çalışanlar ve öğrenciler büyük bir aile gibi olmalı, öğrenci ve öğretmenin çıkarı düşünülmesi, çalışanına değer verilen bir okul ortamı isimli 6 adet kod bulunduğu görülmektedir. İnsan ilişkileri ve dayanışma teması kapsamında sunulan önerilere ilişkin katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

“İyi bir okul kültüründe; çalışanlar, idareciler, öğretmenler ve öğrenciler yani topluluğun tümü aile gibi hissedebilmeli, birbirlerine güven, saygı ve sevgi duymalı diye düşünüyorum. Çünkü bunlar olursa güçlü bir iş birliği olacaktır.” (K1)

“İyi bir okul kültürü tamamen öğrenci ve öğretmen çıkarını düşünmeli. ... sevgi ve saygı çerçevesinde ekip olarak yürütülmeli.” (K2)

“İyi bir okul kültürü... dürüstlük, çalışanlar arasında iyi bir etkileşimden geçer diye düşünüyorum.” (K5)

“İletişimin kuvvetli olmasıdır. Değerler en kolay iletişimle sağlanır.” (K8)

“Ekip çalışması, bilişsel egoların olmadığı, ...Kısaca dürüstlük, sıkı çalışma ve iletişim.” (K9)

“İşbirlikçi, çalışanına değer veren arkadaşının hakkına özen gösteren bir okul ortamı iyi bir okul kültürünü yansıtır.” (K10)

“İyi bir okul kültüründe üyeler arasında dayanışma, ...güven, samimi diyalog, saygı, çözüm odaklı olmak gerekir.” (K11)

Demokrasi ve iş birliği teması altında iş birliği ve ekip çalışmasının bulunması, ortak değerlerin olması ve bu değerlere tüm okul üyelerinin uyması, çalışanlar arasında iyi bir etkileşim bulunması, demokratik bir ortam bulunması, okul idaresinin adaletli olması, çözüm odaklı hareket isimli 6 adet kod bulunduğu görülmektedir. Demokrasi ve iş birliği teması kapsamında sunulan önerilere ilişkin katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

“Ortak değerler belirleyip bu değerlere tüm okul üyelerinin riayet etmesi gerekir. Bu değerlerin işleyişinden sorumlu bir grubun olması gerekir. Yapılacak çalışmalara herkesin hazırlıklı olması açısından önceden haber verilmesi gerekir.” (K4)

“İyi bir okul kültürü iş birliği, dürüstlük, çalışanlar arasında iyi bir etkileşimden geçer diye düşünüyorum.” (K5)

“Kurumda ortak değerler belirlenmeli ve değerlerin yaşatılması için toplu olarak hareket edilmelidir. Yeniliklere açık olacak ve kurumu geliştirecek şekilde uzun ve kısa vadeli planlamalar yapılmalıdır.” (K6)

“Bir okulun kültürü, o okulda görev yapan tüm çalışmalar arasındaki ilişkinin niteliğini belirler. Bu kültürü yakalayan okullarda tüm çalışanlar arasında birbirini destekleyen ve kurum için çalışan bir etkileşim vardır.” (K7)

“Ekip çalışması, iş birliği, bilişsel egoların olmadığı, okul idaresinin adaletli olması.” (K9)

“İyi bir okul kültüründe üyeler arasında dayanışa, iş birliği... gerekir.” (K11)

Planlama ve gelişim teması altında kurumun gelişmesi için kısa ve uzun vadeli planların bulunması, teknoloji kullanımı ve öğrenme ortamının fiziksel olarak düzenlenmesi, yeniliklere açık olmak isimli 3 adet kod bulunduğu görülmektedir. Planlama ve gelişim teması kapsamında sunulan önerilere ilişkin katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

“Bence temel inançlar ve değerlerin, çocukların demokratik bir ortamda olmaları, teknolojinin kullanıldığı, ortamın fiziksel olarak düzenlendiği, etkinliklerin yapıldığı ve gelişmeye açık bir yer olması gerektiğini düşünüyorum.” (K3)

“Kurumda ortak değerler belirlenmeli ve değerlerin yaşatılması için toplu olarak hareket edilmelidir. Yeniliklere açık olacak ve kurumu geliştirecek şekilde uzun ve kısa vadeli planlamalar yapılmalıdır.” (K6)

SONUÇ

Öğretmenlerin okul kültürü algıları: ile ilgili olarak yapılan araştırma sonuçlarına göre;

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki okul kültürü hakkındaki düşüncelerinin üç grupta toplandığı belirlenmiştir. Katılımcıların %27'si okullarında okul kültürü bulunduğunu ifade ederken, %36'sı okullarında okul kültürü olmakla birlikte bunun ya zayıf olduğunu ya da süreklilik kazanmadığını belirtmişler, %36'sı ise okullarında okul kültürü bulunmadığını bildirmişlerdir. Okullarında okul kültürü bulunduğunu belirten katılımcılar bu konudaki görüşlerinde; öğretmenlerin ve yöneticilerin nasıl bir insan yetiştirmeyi hedeflemeleri gerektiği, o insanın topluma nasıl bir katkıda bulunacağı ve bu insanı hangi eğitim ve öğretim uygulamalarına göre eğiteceklerine, belli zamanlarda yapılacak törenlere ve toplantılara, tüm öğretmenlerin özel günlerde bir araya gelmesine, okul aile birliğinin çalışmalarına ilişkin bir okul kültürü oluştuğunu ve herkesin okul ve öğrenci için çalışarak iş birliğine önem verdiğini belirtmişlerdir. Okul kültürü oluşmakla birlikte ya zayıf ya da sürekli değil şeklinde görüş bildiren katılımcılardan bazıları bu konudaki görüşlerini; öğretmenler kendi aralarında bu kültüre sahipler, fakat idari kadro ile iletişim tam kurulamamakta, şeklinde ifade ederken, bir başka katılımcı, okul kültürünün zaman zaman oluştuğunu, diğer bir katılımcı ise okul kültürünün oluşması için çalışanların beklentilerinin karşılanması gerektiğini, okulun tarih ve geleneklerinin okul kültürünü geliştirdiğini belirttikten sonra her gelen idarecinin kendine göre davrandığı için okul kültürünün süreklilik göstermediğini ifade etmiştir. Okullarında okul kültürü bulunmadığını dile getiren katılımcılardan bazıları ise; okul kültürü için birlik beraberlik ve iş birliğinin olması gerektiğini, okullarında okul kültüründen ziyade zümreler arası ve bireysel çıkarlar dâhilinde oluşan bir kültür olduğunu düşündüklerini ifade ederken bazı katılımcılar ise; okul kültürü yok, okul kültürünün oluşabilmesi için önceden planlanması ve bunun düzenli olarak uygulanıyor olması, ayrıca okulla ilişkisi olan tüm bireylerin aynı kültürü biliyor ve yaşatıyor olması ve herkesin birbiri ile iletişim halinde olması, idarecilerin bir kısım öğretmenle değil tüm öğretmenlerle çalışması gerektiğini, aksi halde okul kültürünün oluşmasının zor olduğunu

belirtmişlerdir. Bir okulda başarı, işbirliğine dayalı ilişkileri teşvik eden, herkesi yüksek bir performans standardına tabi tutan ve akademik başarıyı ödüllendiren bir kültür gerektirir (Balci, 2002). Sağlıklı bir okul kültürüne sahip olan okullar, sağlıklı okul kültürüne sahip olanlardan daha yüksek düzeyde personel ve öğrenci moraline ve memnuniyetine, daha yüksek düzeyde öğrenci başarısına, motivasyona ve öğretmenler arasında işlerine yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları bakımından ayrılırlar (Cheng, 1993; Fyans & Maehr, 1990; Hargreaves, 1995; Thacker & McInerney, 1992). Ayrıca daha güvenli okullardır. Bu açıdan bakıldığında, çalışmaya katılan okulların güçlü ve hoş bir okul ikliminin göstergesi olan niteliklere güçlü bir vurgu yapması önemli bir sonuç olarak görülebilir. Araştırma sonuçlarına göre; okullardaki ortak değerler ve bu değerlere ilişkin katılımcı görüşlerinin, 'eğitimle ilgili ortak değerler', 'iş birliği ve yardımlaşmayla ilgili ortak değerler', 'etik kurallar ve okul kuralları ile ilgili ortak değerler', 'törenler' olmak üzere dört tema altında toplandığı görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerce ifade edilen ve eğitimle ilgili ortak değerler teması altında yer verilen değerler; öğrencilere yardımlaşma ve dayanışma gibi insani değerleri kazandırmak, öğrencilere gerekli ilgiyi göstermek, öğrencileri hayata hazırlamak, öğrencilerin akademik başarısının amaçlanması, öğrencilerin hayata hazırlanmasının amaçlanması şeklinde sıralanmıştır. İş birliği ve yardımlaşmayla ilgili ortak değerler teması altında ise; iş birliği ve iletişime açıklık, öğretmenlerin velilere ve öğrencilere karşı olumlu davranışlar sergilemesi, sosyal yardımlaşma ve mesai arkadaşlarına gerekli ilgiyi göstermek kodları yer almıştır. Etik kurallar ve okul kuralları ile ilgili ortak değerler teması altında; okul bahçesinde top oynanmasının yasak olması, okul kuralları, dürüstlük ve sıkı çalışma, kardeşlik duygularını geliştirmek, öğretmenler arasında saygı ve sevgi bağının varlığı kodları belirlenmiştir. Milli ve dini bayramlar, kutlama yapılan özel günler, tayini çıkan ya da kademe atlayan öğretmenler için kutlama yapılması, okulda yapılan diğer etkinlikler ise törenler teması kapsamında ifade edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; okulların sembol/logo belirlemesi ile ilgili olarak katılımcıların %37'sinin "Evet var ve olması gerekir", %18'inin "Evet var, ama olması gerekmiyor", %27'sinin "Hayır yok, ama olması gerekir" ve %18'inin "Hayır yok, ama olması gerekmiyor" görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bu duruma göre; çalışmada yer alan okulların toplam (%37+%18) %55'inin sembol/logosu bulunmakta, %45'inin sembol/logosu bulunmamaktadır. Diğer taraftan katılımcıların toplam (%37+%27) %64'ünün okulların bir sembol/logosunun olması gerektiğine, toplam (%18+%18) %36'sının ise sembol/logonun okullar için gerekli olmadığına inandıkları anlaşılmıştır. Bir kurumun üyeleri üniforma giydiklerinde, yakalarına rozet taktıklarında ve duvarlarda önemli sanat eserleri ve posterler sergilediklerinde daha hevesli olurlar, sorumluluklarını hatırlarlar ve kültürün ilkelerini korumak için daha fazla motive olurlar (Eren, 2004). Bu açıdan bakıldığında, araştırmaya katılan okullarda kullanılan armaların hem sınıf içi hem de sınıf dışı davranışlar üzerinde olumlu bir etkisi olabileceğini söylemek mümkündür. Araştırma sonuçlarına göre; iyi bir okul kültürünün özelliklerinin neler olması gerektiğine ilişkin olarak katılımcıların dile getirdikleri görüşlerin 'insan ilişkileri ve dayanışma', 'demokrasi ve iş birliği', 'planlama ve gelişim' olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. İyi bir okul kültürünün özelliklerine ilişkin olarak insan ilişkileri ve dayanışma teması kapsamında katılımcılarca dile getirilen özellikler; idareciler, öğretmenler, çalışanlar ve öğrenciler arasında güven, sevgi, saygı ve dayanışma bulunması; kaliteli iletişim ve samimi diyalog; dürüstlük; idareciler, öğretmenler, çalışanlar ve öğrencilerin büyük bir aile teşkil etmesi; öğrenci ve öğretmenlerin çıkarının düşünülmesi; çalışanına değer verilen bir okul ortamı olarak sıralanmıştır. İyi bir okul kültürünün özelliklerine ilişkin olarak demokrasi ve iş birliği teması altında katılımcılarca dile getirilen özellikler; iş birliği ve ekip çalışmasının bulunması, ortak değerlerin olması ve bu değerlere tüm okul üyelerinin uyması, çalışanlar arasında iyi bir etkileşim bulunması, demokratik bir ortam bulunması, okul idaresinin adaletli olması, çözüm odaklı hareket edilmesi olarak belirlenmiştir; Yapılan araştırmada, iyi bir okul kültürünün özelliklerine ilişkin olarak planlama ve gelişim teması altında katılımcılarca dile getirilen özellikler; kurumun gelişmesi için kısa ve uzun vadeli planların bulunması, teknoloji kullanımı ve öğrenme ortamının fiziksel olarak düzenlenmesi, yeniliklere açık olmak şeklinde sıralanmıştır. Terzi (1999)'nin ve Gülova ve Demirsoy, (2012) yaptıkları araştırmalar incelendiğinde İyi bir okul kültürünün özelliklerine ilişkin olarak demokrasi ve iş birliği teması altında katılımcılarca dile getirilen özellikler; iş birliği ve ekip çalışmasının bulunması, ortak değerlerin olması ve bu değerlere tüm okul üyelerinin uyması şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öneriler

- ✓ Okul kültürünün oluşmasında oynadıkları öncü rolün önemi dikkate alınarak okul yöneticilerinin atanmasında ehliyet ve liyakat esaslarına gereken önemin verilmesi, Okul kültürünün temel unsurlarından olan gösteri, tören, toplantı ve ritüellerin yaygınlaştırılması kapsamında, öğrenmeyi ve öğrencileri teşvik edici ve öğrencilerin genel kültür ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak yarışma, münazara, konferans, toplantı gibi ritüellerin yaygınlaştırılması ve gelenekselleşmesine gayret gösterilmesi önerilmektedir.
- ✓ İletişim kanallarının etkin bir şekilde kullanılması ve düzenli toplantılar düzenlenmesi, öğretmenler arasında daha iyi bir iletişimi teşvik edebilir. Bu iletişim kanalları, okul kültürünü oluşturmak için ortak değerlerin belirlenmesi, hedeflerin paylaşılması ve iş birliği için bir platform sağlayabilir.
- ✓ İyi bir okul kültürü için iş birliği ve dayanışma önemlidir. Öğretmenler arasında ekip çalışmasını teşvik etmek, birbirlerine destek olmak ve ortak projeler geliştirmek, okul kültürünün güçlenmesini sağlayabilir.

- ✓ Okul kültürünü destekleyen değerler üzerinde odaklanmak önemlidir. Eğitimle ilgili ortak değerler teması altındaki değerler, öğrencilere yardımlaşma, ilgi gösterme, hayata hazırlama ve akademik başarı gibi unsurları içermektedir. Bu değerleri vurgulayarak, öğretmenlerin ortak bir vizyon etrafında birleşmelerini ve bu değerleri eğitim uygulamalarına yansıtılmalarını sağlamak gerekmektedir.
- ✓ İdarecilerin liderlik rolünde adalet ve demokrasi ilkesini vurgulamaları önemlidir. Adaletli bir yönetim anlayışı, çalışanlar arasında güveni artırabilir ve okul kültürünün gelişimine katkı sağlayabilir. İdarecilerin çözüm odaklı olması, çalışanlara değer vermesi ve işbirliği için fırsatlar sunması, olumlu bir çalışma ortamının oluşmasına yardımcı olabilir.
- ✓ Planlama ve gelişim, iyi bir okul kültürü için önemlidir. Kısa ve uzun vadeli hedeflerin belirlenmesi, teknoloji kullanımının artırılması, öğrenme ortamının fiziksel olarak düzenlenmesi ve yeniliklere açık olma gibi unsurlar, okul kültürünün gelişimini destekleyebilir.
- ✓ Bu öneriler, öğretmenlerin okul kültürü algılarını güçlendirmek ve daha olumlu bir çalışma ortamı oluşturmak amacıyla değerlendirilebilir. Her bir okulun kendine özgü ihtiyaçları ve koşulları olduğundan, bu önerilerin okulun ihtiyaçlarına ve öğretmenlerin geri bildirimlerine göre uyarlanması önemlidir.

KAYNAKLAR

- Avcı, A. (2016). Okul müdürlerinin liderlik stillerinin incelenmesi ve okul iklimi açısından değerlendirilmesi. AASRC, International Conference of Studies in politics, education, health, engineering and sociology, Spehes Malatya
- Balı, A. (2002). *Etkili okul ve okul geliştirmeye: Kuram uygulama ve araştırma* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bilgin, N. (2018). Lise öğretmenlerinin iş yeri arkadaşlık ve okul kültürü algıları arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın
- Bush, T. and Anderson, L. (2003) Organisational culture. In Thurlow, M., Bush, T., and Coleman, M., (eds.) *Leadership And Strategic Management In South African Schools*. London: Commonwealth Secretariat.
- Cheng, Y. C.. (1993). Profiles of organizational culture and effective schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 4(2), 85-110.
- Çelikten, M. (2008). Okul örgütü ve yönetimi. V. Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve yönetimi* (ss.121-140). Ankara: Pegem Akademi
- Deal, T. E., & Peterson, K. D. (1998). How leaders influence the culture of schools. *Educational Leadership*, 56(1), 28-30.
- Eren, E. (2004). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım A.S.
- Fyans, L. J., ve Maehr. M. L. (1990). *School culture, student ethnicity, and motivation*. Urbana, Illinois: The National Center for School Leadership (Eric Number: ED 327 947).
- Gülova, A.A. ve Demirsoy, Ö. (2012). Örgüt Kültürü ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki, Hizmet Sektörü Çalışanları Üzerinde Ampirik Bir Araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 3 (3): 49-76.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hargreaves, D. H. (1995). School culture, school effectiveness and school improvement. *School effectiveness and School Improvement*, 6(1), 23-46.
- İtıl, N. (2007). İlköğretim okulu yöneticilerinin tükenmişlik düzeyleri ve okul kültürü algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kümbetoğlu, B. (2019). Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma (6. Basım). İstanbul: Bağlam Yayıncılık
- MEB, (2009). Hoş geldin öğretmenim. İlköğretim Genel Müdürlüğü: Ankara <http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/hosgeldingogretmenimg2010.pdf> Erişim tarihi: 12.04.2023.
- Neuman, W. L. (2006). Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar I-II. Cilt (Çev: Sedef Özge), (7. Basım). İstanbul: Yayın Odası.
- Özdemir, A. (2006). Okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 411-433.

Pawlas, G. E. (1997). Vision and school culture. *NASSP Bulletin*, 81(587), 118– 120.

Terzi, A. R. (1999). Özel Ve Devlet Liselerinde Örgüt Kültürü (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Thacker, J. L., ve McInerney, M. (1992). Changing academic culture to improve student achievement in the elementary schools. *ERS Spectrum*, 10(4), 18–23

Yılmaz, K., ve Oğuz, E. (2005). Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin fakülte kültürüne ilişkin algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 101–122.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.